

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 9. МАЈА 1876.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 24

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ СВАГДА О ДАНУ СВАКЕ ПРЕДСТАВЕ НА ИО ТАВАКА. — СТОИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 И. МЕСЕЧНО. — ПРЕТИЛАТА СЕ ШАЉЕ КОРНЕЛУ ЈОВАНОВИЋУ, КОМИ СЕ ИЗ ЈУВАНИ ПРЕМА ПОЗОРИШТУ ПРИМИО ДА РАЗАШЊЕ ОВАЈ ЛИСТ.

КРАЉ ЛИР.

(Наставак.)

Освалд.

О, милорде, извините што још одмах не одговорих вам на питање; дах ми је стао, па још не могу од чуда себи да дођем!

Кент.

То ћије никакво чудо, ауло, јер си сву своју храброст једним дахом нанос искијао; сама те природа издаје, ниткове!

Корнвал (Освалду.)

Говори дакле, ти, чим си га увредио!

Освалд.

Господару, ни у чем на свету!
Но један пут старом краљу Лиру,
А његовом сада господару,
Дође волја мене да истуче,
Нити криза, нити дужна њему,
Већ онако, из његове ћуди,
Јер ја не знам чиме га увреди!

Овај опет, који миг разуме,

Да с' удобри зар свом господару,
Спопаде ме и на земљу баци,
Па ме почне грдит' и исовати!
Од тог доба подиже рогове,
Мисли, ваљда велик човек поста,
Што од краља, благодарност прими
С тог, што са мном поступи онако
Нечовечно, са свим сурвњачки!
Па сад овде хтеде, ваљда, опет,
Да понови своју песму стару!

Кент.

Јест, ниткове, тук'о сам те једном;
Ал' и баба свака, слабомоћна,
Исто тако урадила б' с тобом;
Кад би пред њом таква луда стала!

Корнвал.

Кврге амо!
Ја ћу улу научити сада,
Па да другдаш не брбља толико!

Кент.

Господине, ја сам остарио,
Па ти нисам за науку више,
Каж'те нека кврге не доносе!
Ја у име краља дођох амо,
И као гласник његов вама дођох,
Па би било са свим неумесно,
И сувише смело, са свим дрско,
Кад би тако усудит' се могли
Поступати с његовим човеком!

Корнвал.

Кврге амо! А тако ми части,
Он у њима пресипавати мора
Сву ноћ драгу и сутра до подне.
(Слуге доносе кврге.)

Глостер.

Господару! Ја вас скромно молим,
Не чините тако за сад с њиме,
Већ његовом каж'те господару
Кад овамо дође, шта уради,
А он нека сам казни га за то!

Корнвал.

Не брин'те се за то ни најмање,
Сву на себе одговорност примам!

(Слуге скочају Кента у кврге.)
Тако! Сад можемо ићи!

(Оду сви осим Кента.)

Кент (сам.)

О мој добри краљу, где си сада,
Да се одмах увериш на месту
Пословици оној што нам каже:
„Грејаћеш се на светломе зраку,
Ал' неш за то опет бит' у мраку.“
(Гледи на месец.)

Изнемогох, већ ми очи тешке,
Срећа ј' и то, што ме грли сада,
Сан долази — затвор'те се очи!
Ето, срећа не да да гледате
Понижену, срамотну постельу,
Где се сада трудне одмарате!
Лаку ноћ, ох срећо!
Још једанпут осмехни се на ме,
Па окрећи своје коло даље!

(Засин а месец заиђе за облак.)

ПОЈАВА ПЕТА.

Пред Глостеровим замком.

Лир, Будала, један Витез; Кент лежи у квргама скончан.

Лир.

Заиста чудно! Дома нису, некуда отпотовали,
а мога гласника не послаше ми натраг! Чудно,
заиста чудно!

(Наставиће се.)

ЈОСИФ ЛЕВИНСКИ.

(АУТОБИОГРАФИЈА.)

(Наставак.)

Сад ми је ваљало латити се струке, којом би што пре могао доћи до какве заслуге. Одважим се на књивовођство. Свршим припремни течaj и ступим у комерцијално одељење. Већ после неколико недеља заситио сам се тога посла и књивовођство ми постаде несносно, те сам га почeo пренебрегавати, а на против јшао сам чешће у позориште, читао сам марљиво драме и са још два пријатеља своја одао сам се озбиљно књижевности. У томе се породи у мени жеља, да и сам будем глумац. Али хотимице нисам хтео казати родитељима да не марим за трговину и да тежим за позоришном вештином, јер сам се бојао, да ћу их бацити у бригу. Ипак је провидило бистро око очињо, јер пред смрт своју рекао је један пут матери: „Пази на тог дерана, тај канда хоће да буде комедијаш!“ На скоро затим умрло ми је добри отац, кога сам волео већ ма икога на свету, а његова смрт задала ми је тешких јада. Било ми је тек седамнаест година и мислио сам само на то како ћу да остварим своје идеале. Мој старатељ, који се бринуо за мене као други отац, подхранивао је и нехотице моје сањарије. У пролеће тодине 1853. тако ме обузе чезња и страст за позориштем, да јој нисам могао више одолети. По савету једног свог пријатеља обратим се тадашњем надзорнику над статистама код дворског позоришта Вилхелму Јусту, исповедим му се како чезнем да будем глумац и замолим га, да ме прими међу своје ученике. Он ме је погледао са сажалењем, готово с подсмехом мерио је од пете до главе цежног слабуњавог ћака, коме је дуга коса била паја на ра-

мена, а дао ми је овај савет: да се латим чега другога, јер за позориште неманичега на мени. „Шта би ви играли такви, какви изгледате?“ — питао ме је: „За љубавника нисте ни доста велик ни леп, а за карактерне сте улоге сувише мален. По што ми се чини да сте разборит и образован човек, то би можда могло бити што од вас, али ја вам саветујем, да се оканете тога посла.“ Наравно он је говорио глухим ушима, и ја га станем све више и више молити, да ме бар за кратко време узме на пробу. Најпосле попусти, саопшти ми своје умерене услове и прими ме с речима: „Покушајте дајде, можда сте и ви један од избраних!“ Одјурим кући, скучим све своје трговачке књиге и продам их слузи политехничког завода за незннатну своту, али је ова била таман доста да се трошкарим и издржим код Јуста један месец дана.

Било је баш у мају месецу, кад се то са мном забивало и кад сам први пут ступио као ћак код свог учитеља. Ту сам затекао још пет питомаца, који су већ неколико месеца пре мене изучавали позоришну уметност. С тога ми је ваљало унети се из све снаге да их стигнем. Долазећи често у позориште, допао ми се јако леп изговор у глумца, те сам се и ја трудио, да при читању оних комада, што сам у позоришту видио, подражавам глумцима и да се дотерам у лепом и чистом изговору. То веџбање ишло ми је прилично од руке, и за три недеље савладао сам све тешкоће, што се тиче изговора. За тим сам учио на изуст свакојаке улоге, комичне и трагичне, љубавнике и зликовце. Све се узимало, што год нам

се дошло и што нам је учитељ наложио. Ту у тој мучионици, као што је Јуст обично звао сообу за учење, изиђу ми први пут пред очи некадањи славни глумци, с којима је и Јуст живио и радио; на дувару је висила читава галерија њихових слика. Ту сам чуо први пут где се говори о Мудвiku Девријену и Сајдлману. Овај последњи као да је био моје среће и судбе, јер је и он имао да се бори са великим тешкоћама и невољама; и с тога сам према њему осећао особиту наклоност и поштовање, које се и дан данас још у мени задржало, јер њему се мора човек више дивити као карактеру него као глумцу. И Јуст

је био добар глумац, и глумовао је још у доба, кад је вештина у новој била. Он је преживео много знатних и чудноватих догађаја, имао је богата искуства, што нам га је при обучавању саопштавао. Ја сам све што је он говорио с највећом пажњом пратио, тако рећи туто сам му сваку реч. За време тога обучавања ступао сам често као статиста на позорницу у разним позориштима у бечким предграђима. Све те представе гледао сам с презорним смешењем, јер у мојим трудима боравили су са свим дружици идеали.

(Наставиће се.)

Э М И С Т И Ъ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Црногорци) приказани су па нашој позорици и по други пут 25. априла. Нисмо брази на хвалу, али овом приликом не може нам се на иго, а да не похвалимо све наше глумце, који су у „Црногорцима“ послана имали, и то нарочито с тога, што су с таквом вољом, с таквом ватром и живошћу играли, као да пису биле и пред њима празне клуне, већ позорите дуком цуно света. Заиста жалосни су то знаци, да почињемо из дана у дан све равнодушнији бивати према нашим народним заводима, који нас храпе и бране од поплаве туђе културе, туђих обичаја, који подржавају у нама свест о нама самима. Не помаже ту изговор на рђава времена. Кад нам рђава времена пилита не сметају, да трошимо паше повије на многе којекајве беснослице, онда немамо никаква права, да се на њих изговарамо, кад је греч о позоријту, које нам, осим племените забаве и ужињања, пружа и леђе поуке, које знатно утиче на облагорђење срца и душе и на изображење духа нашег. Заиста то је грдна срамота по нас да тражимо празне изговоре за правдање поступка, којим пренебрегавамо вршење оних својих дужности, које бисмо морали вршити, јер то захтева од нас част, образ и поштење нашег народа, и наши углед пред страним светом. Нека жртвује па ту цел сваки од нас само по неколико повчића па годину, па ће одмах престати страховање за онстанак нашег позоришта. Помозимо себи, па ће нам и Бог помоћи!

C.

Ч И Т У Љ А.

* († Паваја Поповић,) члан српске народне позорище дружине преминуо је у Новоме Саду 5. маја о. г. у својој 25-ој години после дужег боловања. Покојник је био поседни огранак one у нас ретке свештеничке породице, која је нашим позориштима дала много изврсних чланова. Већ у својој раној младости показивао је дара за представљачку уметност, али како му породичне прилике пису допустиле, да се већ тада посвети том задатку, а како га је жела вукла, да послужи просвети рода свога, то постане народни учитељ. Као

такав провео је неколико година у Делиграду у Србији, али његова неодољива тежња за глумовањем пагони га, да остави своје учитељско место и да оде у глумце. Године 1872. ступи он у позоришну дружину, која је под управом његовог брата Лазе Поповића наше крајеве обилазила, а кад се та дружина разшила, пређе у позоришну дружину Ђорђа Пелеша. У тој дружини провео је две године дана, и по свој прилици да је за то време занатлији и клику боцести, која га је после сатрила. Октобра месеца прошле године постао је чланом српске народне позоришице дружине, где је из дата у дан показивао лепе знаке свога напредка. Учио је, трудио се, кад га на број слабост, која је све више маха узимала, примори, да прекине сваку даљу радњу на позорици. Последњи пут изашао је на нашу позорницу 5. маја. о. г. у „Старом каплару“.

Покојник је имао лепа дара за представљача љубавних улога. И глас и стас упућивали су га на то. Да му је Бог дао дужа живота, то би, по својој даровитости, у глумачкој уметности исто тако далеко дотерао као и сестре и брат му, који су сви редом стекли себи лепа имена и гласа у нашем позоришном свету.

Покојника оплакују сестре му Драга Ружићка и Јеца Поповићева, чланови срп. народне позоришице дружине, Љубица Коларовићка, глумица у народном позоришту у Београду, Катица и Софија, које су пре неколико година такођер глумовале, и шураци Д. Ружић, дика и понос нашег позоришта, и Д. Коларовић, глумац у народном позоришту београдском.

Справод покојников 6. маја био је лен. Много се света слегло било, да укаже поседнију почаст глумцу, који за навек оставља велику светску позорницу. Прота са још четири свештеника и с ђаконом опојали су и спровели су покојника у алмашко гробље, а гимназијска омладина певала је на опеду тако складно, и тужно, да је њено певање многим натерало сузе па очи.

Нека му је лака земља и вечити спомен међу нама!

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

24. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 9. МАЈА 1876.

ВАЛЯРЕДНА ПРЕДСТАВА

УЗ СУДЕЛОВАЊЕ СРПСКЕ НОВОСАДСКЕ ПЕВАЧКЕ ДРУЖИНЕ И ГОСПОДИНА ЈОСИФА ТИЈАРДА ЛАФОРЕСТА.

РАСПОРЕД:

1. „Смеса народних песама“, свира позоришни свирачки збор.
 2. „Светковинка“, од Штуница, пева збор новосадске певачке дружине.
 3. „Дуо“ из опере: „Дон Хуан“, од Моцарта, певају Љ. Зорићева и А. Сајевић уз пратњу свирачког збора позоришног.
 4. „Там где стоји“, од В. Лисинског, пева збор новосадске певачке дружине.
 5. „Секстет“ из опере: „Лучија Ламерморска“, од Доницета, певају Љ. Зорићева, Б. Хачићева, А. Сајевић, В. Марковић, П. Добриновић и Ј. Божовић уз пратњу свирачког збора позоришног.
 6. „Падајте браћо“, од Гв. Хавласе, пева збор новосадске певачке дружине.
 7. „У бој у бој!“ песма од Ј. Јовановића-Змаја, за цевање написао Ј. Дурански, а за мешовити збор с музичком пратњом удесио Јосиф Тијард Лафорест, пева збор новосадске певачке дружине и мешовити збор позоришне дружине.
 8. „Смеса словенских песама“, свира позоришни свирачки збор.
-

НА ПОСЛЕТКУ ПРВИ ПУТ:

ПОЛА ВИНА ПОЛА ВОДЕ.

ШАЉИВА ИГРА у 1. чину, од К. Трифковића.

ОСОБЕ:

Марија Петровићка, удовица	Ј. Сајевићка,
Софка, њена собарица	Д. Ружићка,
Лаза Поповић, адвокат	Сајевић,
Јован, његов слуга	Ружић.

Збива се на салашу удовичноном близу Новога Сада.

Г. ЈОСИФ ТИЈАРД ЛАФОРЕСТ из љубави према народном позоришту примио је да управља свима песмама, које ће се певати уз пратњу свирачког збора.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11. саката пре подне.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.